

PROF. M.V. RAJEEV GOWDA: Sir, I introduce the Bill.

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN): Now, we will take up the next Bill, that is, the Indian Penal Code (Amendment) Bill, 2013. Shri K.N. Balagopal.

The Indian Penal Code (Amendment) Bill, 2013

SHRI K. N. BALAGOPAL (Kerala): Sir, I move:

That the Bill further to amend the Indian Penal Code, 1860, be taken into consideration.

Sir, before starting my speech, I would say that it is already 4.30 p.m. So, if the Chair and the House is not allowing it to continue on the next day, the discussion could not be concluded and the reply could not take place.

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN): According to the rules, it will be done. But, you can continue.

SHRI K.N. BALAGOPAL: Okay. It will continue. I asked it because it will go to the next Session.

Sir, this is related to the Indian Penal Code (Amendment) Bill, 2013. The intention of this Bill is to curb corruption and make proper amendment in the existing law to recover the properties acquired by the people as part of penalty clause.

Sir, we have plenty of laws dealing with corruption and financial offences. Though prosecution is initiated against them, there is no effective mechanism to deal with the seizure of ill-gotten money or proceeds of corruption. We know that corruption is a major issue in India which is adversely affecting the economy. A study conducted by Transparency International in the year 2005 found that more than 62 per cent of Indians had first hand experience of paying bribes or influence peddling to get jobs in public offices successfully.

Sir, in 2014 India ranked 85th out of 175 countries in Transparency International Corruption Perception Index compared to the neighbouring countries like Bhutan, Bangladesh and others. So, in view of that position our picture about transparency in life, corruption free society is very bleak.

The present Government which came to power gave a lot of assurances to the people. Corruption was a major campaign point for the Government. They said, "If we

[Shri K.N. Balagopal]

come back to power black money menace, huge money stashed away in Swiss Banks and other banks would be brought into the country within 100 days. Fifteen lakh rupees per family will be given." That was the assurance. They have not yet done anything. I hope that they will do something.

Sir, this Bill is a Private Member Bill. I hope that the Government will take it as an official Bill because this is a Bill for fulfilling their promise or slogan. For controlling corruption and bringing back the money there should be some provision in the Indian Penal Code. Now, what is the situation?

I know that the Chair is a veteran lawyer. The Chair knows about the provisions in the I.P.C. Even though I gave two specific amendments on Sections 206 and 207, there are many other provisions in the I.P.C. relating to corruption. For example, Section 405 deals with criminal breach of trust. Sections 406, 407 408 deal with criminal breach of trust. There is a provision in Sections 410 and 411 dealing with stolen property. If some kind of corruption is there and some hiding of property is there the punishment may extend to two years or with a fine or with both. This is the provision for punishment as per Section 206. In Section 207 also the punishment is only up to two years and a small fine. If you go to the criminal breach of trust provision, it is very clear in Sections 405 to 408. I will not go into the details. But there also the punishment is very less. It is some three years or like that. Then, punishment for criminal beach of trust is extendable up to three years or fine or both. This is the punishment.

Sir, about cheating also the punishment is only one year or with a fine. Sir, I am not going into the other details of the IPC. What I want to say before this august House is about the situation prevailing in the country.

Sir, two days back there was a judgement about a very serious case, Maytas; and Satyam. Maytas cheated the people of ₹5,000 crores by inflating their assets. It is a very clear case. The CEO was in jail. About ₹5,000 crores was cheated. It was taken back. Four Chartered Accountants were also involved in this case. Just because PWG I have to say it because it has invested in public works. Pricewaterhouse Cooper was the auditor. They were also punished. What is the punishment? The former Chairman of the Satyam Computers was in jail only for one year. He has already completed one year in jail. For others it is six months or like that. What is the fine? It is only ₹5 lakh. It is ₹ 5,000 crores. Finally, what will happen -- they would come out with the money. It may be in some *benami hands*. They would come and do business. This is the latest case, Sir.

Now, Saradha scam is there. The hon. Finance Minister, in his reply in this House, had said that around ₹ 90,000 crores were collected in the last three years by non-banking financial institutions. In Bengal, there was the Saradha scam. In fact, investigation into that case, arrest and inquiry, is still in progress.

Sir, the hon. Finance Minister spoke about the Rose Valley Company, a chit fund-like institution. They collected ₹ 15,000 crores in the last three years from the people of Bengal. The Finance Minister himself had said in the House that this was only the tip of an iceberg and there was much more. This is just about Bengal.

Sir, we know about many such cases. We know about the Saradha chit fund case. We know about the Sahara case. Even the CEO, the main man, is in jail. We hear that the Tihar Jail authorities are providing him with some telephonic and video-conferencing facilities, under the supervision of the Supreme Court. He is in touch with others, collecting ₹ 10,000 crores and paying his debt back. Sir, how is it possible that an AC chamber was given to him and just ₹ 10,000 crores was asked to be paid back? An amount of ₹ 28,000 crores was collected from the people. After some time, he would also come out. As per the provision, the maximum punishment is three years. If it is a case of cheating, the punishment is only one year. If it is a case of breach of trust, the punishment may be for three years. So, he would come out after that and money would come too. That is why, the money may be not only in Swiss Banks but in other places as well. There may be *benami* transactions. I can give an example about Kerala. When we were school students, there was a big scam. It was not as big a scam as this, but it was a scam of about ₹ 50 crores or ₹ 100 crores. A pauper suit was filed in the case of a film-maker; he was arrested. He came out and the very next month, he bought a very big Five Star hotel. Now he is running air-catering services. I am not naming the company, because you would expunge it, but what we eat in flights is served by his company; we get a slip with the name of the air-caterers' company. So, that was in those days, when they collected ₹ 100-200 crores and cheated the people. That is intact. Now, recently, we read about a case in Noida where an Engineer was arrested with ₹ 900 crores. Such cases are coming up. What is the provision to deal with such cases? I am not saying that there are political differences between the Ruling and Opposition Benches. We must correct this menace. To do that, there must be some provision in our laws.

Sir, I talked about the case in Bengal. Shri Jaitley had given a reply on chit funds. In the Southern part, there were some goat, teak and mangium companies. The hon. Chair might remember about that. It was there in Kanyakumari too. So, they collected money. They said that after 20 years, आप हमें कुछ पैसा दे दो, हम goat, teak and

[Shri K.N. Balagopal]

mangium ग्रो करेंगे। अगर आप एक लाख रुपए देंगे तो दस साल, बीस साल के बाद हम एक लाख के लिए 50 lakhs देंगे। ऐसी कुछ कंपनी थी, जिसने hundreds of crores cheat किया। ये सब अभी भी बिजनेस करते हैं।

Therefore, Sir, we need to make some amendment in the rules. What I am proposing is, instead of this three-year, five-year or seven-year term and some penalty, we must make a provision to recover that money. That is my amendment. It is a simple amendment. All these provisions must be added with the existing punishment. The words, "and the properties concealed or transferred or delivered shall be recovered from the person to whom it has been transferred" must be added.

If we make that provision, then, this cannot be continued. Such a provision is there in two laws of the country. Sir, I hope the Law Minister is taking note of all these things. Two important laws are there in India. One is the Smugglers and Foreign Exchange Manipulators (Forfeiture of Property) Act, 1976. It is also called, in short, the SAFEMA. In the Preamble itself, it says: "This is an Act to provide for the forfeiture of illegally acquired properties of smugglers and foreign exchange manipulators and for matters connected herewith or incidental thereto." That is the first sentence of the Preamble. So, this is meant for taking back the manipulated and ill-gotten money. Now there are two important provisions in this. One relates to relatives of the persons. Sir, for the purpose of this Act, if some money has been earned out of smuggling or the FEMA, -- it was earlier called as FERA -- if some foreign exchange violations are there, if money is with somebody, how will this money be taken back? It is only in this Act that there is a provision for collecting it back, firstly, from relatives and, secondly, from associates. Relatives include (i) spouse of the person; (ii) brother or sister of the person; (iii) brother or sister of the spouse of the person; (iv) any lineal ascendant or descendant of the person; and (v) spouse of a person referred to in clause (ii), clause (iii), clause (iv) or clause (v). So, all close relatives come under this provision. Secondly, -- this is an interesting part of this Act -- for the purpose of clause 'Associate', it refers to the associates of this wrong-doer, that is, the person who is having the illicit money. Associate means (i) any individual who had been or is residing in the residential premises (including the outhouses) of such a person; (ii) any individual who had been or is managing the affairs or keeping the accounts of such person; etc. There are others also who are included as Associate and I am not reading out the entire thing. In the Explanations 1, 2 and 3, in the SAFEMA, 1976, all these associates and relatives have been defined. So, if we add this provision in the present IPC, then, we can, easily, take back this ill-gotten money.

उनकी पत्नी और रिलेटिव्स ही नहीं, अगर उनका कोई पीए या other officers कनेक्टिड हैं, उनके पास भी पैसा है, तो सर्च करेंगे और रिकवरी करेंगे। ऐसा एक प्रोविजन होना चाहिए। If we are catching smugglers and foreign exchange violators, what is wrong in arresting and seizing the money from them? Sir, there should be a provision in our law to make every person responsible to answer about their illegal wealth. I shall conclude in a minute, Sir. Others are also going to speak. I hope that when the discussion is continued some other day, more points will come up and that the Government also will come with a positive note.

Sir, about a recent incident, I can give an example. In Andhra Pradesh, -- I am not naming the person; he is the son of a former Chief Minister -- that person paid ₹540 crores as income-tax. From where did he get this wealth? That was not reported. And by paying ₹540 crores as income-tax, it is clear that three times of that was the illegal money that was converted into legal money. He is a powerful political leader even now. So, how are these people creating so much wealth? He is a former M.P., the son of a former Chief Minister and he had also been in jail. It must be very clear who that person is. So, in respect of such people, who are making so much money, there is no provision in our law to see how they are making this money and where it is coming from. The people should be answerable about their wealth and their gains. I am requesting the Government to take this Amendment very seriously. There are experiences in our Parliamentary history when these kinds of amendments have been taken into account by the Government and the Government has come out with Bills in support of these Amendments. If Narendra Modi's Government is serious about black money, if they want to curb corruption in the country, then, they have to make these amendments in the present laws. Otherwise, we cannot curb corruption which is a very serious menace in this country. I hope that the Government will accept this Amendment and that this will be passed.

With these words, I conclude. Thank you.

The question was proposed.

चौधरी मुनवर सलीम (उत्तर प्रदेश) : उपसभाध्यक्ष महोदय, भाई बालगोपाल जी का बिल विधि, कानून और वकालत से संबंधित है। भारतीय समाज सेवा में जो लोग काम करते हैं, उनके लिए भी इस बिल की बड़ी अहमियत है। 1860 में इससे संबंधित धारा 206 और 207 बनी थी कपटपूर्वक सम्पत्ति इकट्ठा करने वालों के लिए। भाई बालगोपाल जी चाहते हैं और हम लोग चाहते हैं कि उसमें तब्दीली आनी चाहिए। 1860 में रहा होगा, हमारे नैतिक मूल्य इतने ऊपर रहे होंगे कि दो वर्ष की सजा भी समाज में जिसको हो जाती होगी, वह लाखों करोड़ों और अरबों रुपये से ज्यादा अपनी तौहीन महसूस करता होगा। लेकिन धीरे-धीरे दुनिया में और हिन्दुस्तान में नैतिक

[चौधरी मुनव्वर सलीम]

मूल्यां का पतन हुआ है। हमारी हिन्दी डिक्शनरी में छल और कपट दोनों शब्द बड़ी नफरत की निगाह से देखे जाते हैं। यह बिल कपटपूर्वक, छलपूर्वक इकट्ठा की गई सम्पत्ति पर आधारित बिल है।

माननीय उपसभाध्यक्ष महोदय, कपट का ताल्लुक धोखे से है और धोखे का ताल्लुक समाज के उस घृणास्पद अमल से है, जिसको समाज में कोई स्थान नहीं है। बात यह है कि आजाद हिन्दुस्तान में बेरोजगारी है, जमीन प्यासी है, लोग बेघर हैं, इलाज के लिए पैसा नहीं है, अच्छे अस्पताल नहीं हैं। हमारे यहां दो तरह के हिन्दुस्तान हैं। एक हिन्दुस्तान तो वह है जहां मेम साहब के कुत्ते को भी डाक्टर मुहैया है और एक हिन्दुस्तान वह है जहां मुझ जैसे गरीब की बेटी प्रसव पीड़ा में कराहती रहती है, उसे दाई भी नहीं मिलती है। इस हिन्दुस्तान को सक्षम बनाने के लिए जैसा कि वर्तमान भारत के प्रधानमंत्री नरेन्द्र मोदी जी ने चुनाव से पहले नारा दिया था कि हम काला धन लाएंगे। अगर धन होगा, तो देश सम्पन्न होगा और देश सम्पन्न होगा, तो देश की वह गरीब जनता जिसके लिए भारत सरकार का प्लानिंग कमीशन कहता है कि अभी भी हिन्दुस्तान में ऐसे लोगों की तादाद तकरीबन 43 करोड़ है, यह इसी सदन में मेरे सवाल के जबाब में कहा गया, जिनकी रोज की आमदनी सिर्फ 28 रुपये रोज है। माननीय उपसभाध्यक्ष महोदय, आज 28 रुपये में एक जानवर का पेट नहीं भरता है, लेकिन सरकार के अनुसार इस मुल्क में 43 करोड़ लोग ऐसे हैं, जो 28 रुपये में अपना जीवन-यापन करते हैं। इनको कैसे ऊपर ले जाओगे? माननीय नरेन्द्र मोदी जी ने बड़ा अच्छा फार्मूला दिया था। उन्होंने फार्मूला दिया है कि काला धन लाएंगे, काश वह फार्मूला कामयाब हो जाता और हर आदमी की जेब में 15 लाख रुपये पहुंच जाते, तो कपटपूर्वक इकट्ठा की गई सम्पत्ति वापस आ जाती और मेरे भाई बालगोपाल जी की मंशा पूरी हो जाती, फिर इस बिल को नहीं लाना पड़ता।

माननीय उपसभाध्यक्ष महोदय, हिन्दुस्तान में कराहती हुई जनता को अगर इन्साफ देना है, तो जो कर्ज का इंतजाम किया जा रहा है एफ.डी.आई के जरिए, डंकल के जरिए, पेटेंट के जरिए, खुली बाजार व्यवस्था के जरिए, वह अच्छा नहीं है। यह स्वदेशी मंच की इच्छा नहीं है। माननीय गृह राज्य मंत्री जी यहां पर बैठे हैं, वे बहुत बुद्धिमान हैं, मैं उनको यहां पर रोज सुनता हूँ, लेकिन स्वदेशी मंच की मंशा और भावना वह नहीं है। जो लोग आने वाले हैं, वे मां के गर्भ में पलने वाले बच्चों को भी कर्जदार बना देंगे और मेरे नेता डा. लोहिया ने 1947 में मुल्क की आजादी के बाद कहा था कि उपनिवेशवाद से तुम्हारी जंग हो चुकी है, तुम जीत चुके हो और अब नव-उपनिवेशवाद, आर्थिक पुल पर सवाल होकर आएगा और तुम्हें आर्थिक गुलामी में जकड़ लेगा। उस आर्थिक गुलामी के साठ साल बाद जकड़ रहा है, इसलिए मैं कहता हूँ कि हिन्दुस्तान का सबसे बड़ा भविष्य डा. लोहिया थे। मैं कहना चाहता हूँ कि इस बिल का हिन्दुस्तान के उस कराहते हुए आदमी से ताल्लुक है, जिसकी हिस्सेदारी की पूंजी स्विस् बैंक में जमा थी और अब जिसे खाली कर दिया गया।

माननीय उपसभाध्यक्ष महोदय, अगर स्विस् बैंक तक हमारा धन पहुंचा, तो वह इसलिए पहुंचा कि हमारे कानून कमजोर थे। वरना उसको हिन्दुस्तान की सरहद पार करते वक्त, ऐसा जवान गृह राज्य मंत्री होता और एक मजबूत डंडा होता, तो वह स्विस् तक नहीं पहुंच सकता था। अगर हिन्दुस्तान का काला धन स्विस् बैंक तक पहुंच गया, तो उन सारी सरकारों की भी जवाबदेही बनती है, जिनके जमाने में वह धन स्विस् तक पहुंचा। यह बिल सिर्फ बिल नहीं है, यह सोशल रेवोल्यूशन है, इसलिए मैं बोलने के लिए खड़ा हुआ हूं। बात यह है कि हिन्दुस्तान में 24 घंटे मेहनत करने वाला किसान, जो मौसम से लड़ता है, जो मां के गर्भ से गोरा पैदा होता है और काला हो जाता है, उसकी बेटी गोरी पैदा होती है और काली हो जाती है। वह किसान, मजलूम शख्स जो पूरे दिन मेहनत करता है और रात को थक कर सो जाता है। इसके लिए एक शायर ने कहा है-

“सो जाते हैं फुटपाथ पर अखबार बिछा के,
मजदूर कभी नींद की गोली नहीं खाते हैं।”

वह कितना थक जाता है, उसकी जिंदगी कौन संवारेगा? सरकार में बैठे हुए लोगों, हो सकता है कि आज आपको मेरी बात ऐसी लगती हो कि न होने वाली बात है, लेकिन आपकी मंशा इतनी ही पवित्र होनी चाहिए कि वे 43 करोड़ लोग, जो 28 रुपए में रोज अपना पेट भरते हैं और एक दौलतमंद आदमी एक जानवर या कुत्ते को दिन में इतने रुपए का दूध पिला देता है। माननीय मंत्री जी, जानवर से भी कमजारे जिंदगी गुजारने वालों को सक्षम बनाने के लिए ही यह कानून एक हथियार है। अगर उस कराहते हुए हिन्दुस्तानी पर आपने छतरी लगाने के बारे में नहीं सोचा, जिसने हिन्दुस्तान की आजादी में अपने आपको फना किया है, तो फिर समान आचार संहिता भी बेकार है, फिर मस्जिद भी बेकार है और मंदिर भी बेकार है। यूं कहता है निदा फ़जली-

“घर से मस्जिदें बहुत दूर, चलो यूं कर लें।
किसी रोते हुए बच्चे को हंसाया जाए।”

यूं कहता है कि निदा फ़जली,

“बच्चा बोला देख कर मस्जिद आलीशान।
अल्लाह तेरे एक तो इतना बड़ा मकान।
अंदर मंदिर में चढ़े घी, पूड़ी, मिष्ठान।
मंदिर के बाहर खड़ा ईश्वर मांगे दान।”

ईश्वर दान क्यों मांग रहा है? इस मुल्क में उसकी हिस्सेदारी है, इस मुल्क का वह असली हिस्सेदार है। वह हम फकीरों को अपने वोट से बादशाह बनाता है। इसके बाद भी वह दो वक्त के खाने से महरूम है। वह इसलिए महरूम है कि इस बिल में जिन लोगों को पकड़ने की कोशिश की

[चौधरी मुनवर सलीम]

5.00 P.M.

गई है, जिन्हें सिर्फ दो वर्ष की सजा है और उनकी सम्पत्ति बच जाती है, वे लोग उसको लूट कर ले जाते हैं। मैं यहां किसी एक चिट फंड का नाम नहीं लेना चाहता, हिन्दुस्तान की 11 हजार ऐसी चिट फंड निकलेंगी, जो हम जैसे गरीबों को लूट कर ले गईं। घर आए, घंटी बजाई, हम नहीं थे, हमारी अपढ़ पत्नी थी, हमारी बेटी थी। उससे कहा सौ के एक हजार मिलेंगे, एक हजार के पांच हजार मिलेंगे। उसे लगा कि मेरे घर की छत डल जाएगी और उसने दे दियो। इसमें उसका सब कुछ चला गया। माननीय गृह राज्य मंत्री जी, उन्हें कैसे पकड़ोगे? माननीय उपसभाध्यक्ष महोदय, अगर देश के गरीब आवाम को यह पता लग जाए कि छल-कपट करके लाने वाली सम्पत्ति में सिर्फ दो साल की सजा है, तो हिन्दुस्तान के करोड़ों लोग, जिन्हें इस कानून का पता नहीं है, अपने आप को दो साल के लिए जेल में बंद कर लेंगे और अपने बच्चों का पेट भर देंगे, हिन्दुस्तान इतनी गरीबी से जूझ रहा है। इस देश में एक वर्ग तो ऐसा है, जिसके कुत्ते के गले में सोने की चेन है और एक वर्ग ऐसा है, जिसकी बेटी के हाथ में लोहे की अंगूठी भी नहीं है। आज असमानता की खाई बहुत बड़ी है। माननीय गृह मंत्री जी, आर्थिक असमानता की खाई अगर और बढ़ जाएगी, तो आतंकवाद, माओवाद, नक्सलवाद, ये तमाम वाद आर्थिक असमानता की वजह से हैं। अगर सारे वादों को कंट्रोल करना है, तो न मंदिर बनाने से कंट्रोल होगा, न मस्जिद बनाने में कंट्रोल होगा,

न ताजमहल को मकबरे और मंदिर में तब्दील करने से कंट्रोल होगा। न समान आचार संहिता से कंट्रोल होगा, अगर होता तो आर्थिक असमानता की खाई को पाट देने से होगा।
...(व्यवधान)...

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN): Okay, the time is over.

चौधरी मुनवर सलीम : आज आर्थिक असमानता की खाई को पाटने के लिए उन दौलतमंदों के गिरेबानों पर हाथ जाना चाहिए, जिन दौलतमंदों ने गरीब की पूंजी लूटकर अपने आपको दौलतमंद बना लिया है और इतनी बड़ी खाई पाट दी है कि अगर वह गरीब उनके सिर को देखता है, उनकी बिल्डिंग्स को देखता है तो उसके सिर की टोपी गिर जाती है। मैं चाहूंगा कि यह कानून उन्हें पकड़ पाए।

माननीय उपसभाध्यक्ष जी, माननीय श्री बालगोपाल जी के दर्द के लिए मैं यह कह सकता हूँ कि उन्होंने यह कहना चाहा है कि-

“मैं चाहता हूँ कि निजामेकौम बदल डालूँ, मगर यह बात फख्त मेरे बस की बात नहीं है। उठो, बढ़ो, मेरे दुनिया में आम इंसानों, यह सबकी बात है कोई चार, दस की बात नहीं।” ... (व्यवधान)...

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN) : Okay, the time is over.

चौधरी मुनव्वर सलीम : मेरे ख्याल से पांच बज गए हैं, आप मुझे इशारा कर रहे हैं, परना मेरा बोलने का मन था। आज गृह राज्य मंत्री जी भी छुट्टी पर थे, मेरा मन था कि मैं अपने दिल के सारे फफोले फोड़ लेता। मैं अपने आपको यहीं विराम देता हूँ और मेरी दुआ है कि यह बिल कंटीन्यू रहे, पास हो। मैं आपसे यह अर्ज करना चाहता हूँ कि इस बिल में आखिरी आवणी का जो वर्ड है, उसको माननीय गृह मंत्री जी आपके माध्यम से संपन्न सकें। मुझे लगता है कि ये हिन्दुस्तान के करोड़ों चोरों को पकड़वाएंगे जिससे करोड़ों गरीब, पजलूम और पजदूरो की तकदीर संवर जाएगी। आपका बहुत शुक्रिया कि आपने मुझे बोलने का मौका दिया, हिन्दुस्तान जिंदाबाद।

†] **چودھری منور سلیم (اثر پردیشن) :** اب سبھا ادھیکش مہودے، بھائی بال گوپال جی کا بل ودھی، قانون اور وکالت سے سمبندھت ہے۔ بھارتی سماج سیوا میں جو لوگ کام کرتے ہیں، ان کے لئے اس بل کی بڑی اہمیت ہے۔ 1860 میں اس سے سمبندھت دھارا 206 اور 207 بنی تھی کپٹ۔ پوروک سمپٹی اکٹھا کرنے والوں کے لئے۔ بھائی بال گوپال جی چاہتے ہیں اور ہم لوگ چاہتے ہیں کہ اس میں تبدیلی آئی جائے۔ 1860 میں رہا ہوگا، ہمارے نینک مولنے اتنے اوپر رہے ہوں گے کہ دو سال کی سزا بھی سماج میں جس کو ہو جاتی ہوگی، وہ لاکھوں، کروڑوں اور اربوں روپوں سے زیادہ اپنی توہین محسوس کرتا ہوگا۔ لیکن دھیرے دھیرے دنیا میں اور ہندوستان میں نینک مولیوں کا زوال ہوا ہے۔ ہماری ہندی ٹکشنری میں چھل اور کپٹ دونوں شبد بڑی نفرت کی نگاہ سے دیکھے جاتے ہیں۔ یہ بل کپٹ-پوروک، چھل-پوروک اکٹھا کی گئی سمپٹی پر ادھارت بل ہے۔

مائنے اب سبھا ادھیکش مہودے، کپٹ کا تعلق دھوکے سے ہے اور دھوکے کا تعلق سماج کے اس گھناؤنے عمل سے ہے، جس کی سماج میں کوئی جگہ نہیں ہے۔ بات یہ ہے کہ آزاد ہندوستان میں بے روزگاری ہے، زمین پیاسی ہے، لوگ بے گھر ہیں، علاج کے لئے پیسہ نہیں ہے، اچھے اسپتال نہیں ہیں۔ ہمارے یہاں دو طرح کے ہندوستان ہیں۔ ایک ہندوستان تو وہ ہے جہاں میم صاحب کے کتے کو

بھی ڈاکٹر مہتا ہے اور ایک ہندوستان وہ ہے جہاں مجھ جیسے غریب کی بیٹی پرسوجیڑا میں کراہتی رہتی ہے، اسے دائی بھی نہیں ملتی ہے۔ اس ہندوستان کو سکشم بنانے کے لئے جیسا کہ ورتمان بھارت کے پردھان منتری نریندر مودی جی نے چناؤ سے پہلے نعرہ دیا تھا کہ ہم کالا دھن لائیں گے۔ اگر دھن ہوگا تو دیش سمین ہوگا اور دیش سمین ہوگا تو دیش کی وہ غریب جنتا جس کے لئے بھارت سرکار کا پلاننگ کمیشن کہتا ہے کہ ابھی بھی ہندستان میں ایسے لوگوں کی تعداد تقریباً 43 کروڑ ہے، یہ اسی سدن میں میرے سوال کے جواب میں کہا گیا، جنکی روز کی آمدنی صرف اٹھائیس روپے روز ہے۔ ماننے آپ سبھا دھیکش مہودے، آج اٹھائیس روپے میں ایک جانور کا پیٹ نہیں بھرتا ہے، لیکن سرکار کے مطابق اس ملک میں 43 کروڑ لوگ ایسے ہیں جو اٹھائیس روپے میں اپنی زندگی گزارتے ہیں۔ ان کو کیسے اوپر لے جاؤ گے؟ ماننے نریندر مودی جی نے بڑا اچھا فارمولہ دیا تھا۔ انہوں نے فارمولہ دیا ہے کہ کالا دھن لائیں گے، کاش وہ فارمولہ کامیاب ہو جاتا اور ہر آدمی کی جیب میں پندرہ لاکھ روپے پہنچ جاتے، تو کپٹ پوروک اکٹھا کی گئی سمپتی واپس آجاتی اور میرے بھائی بالگوپال جی کی منشا پوری ہو جاتی، پھر اس بل کو نہیں لانا پڑتا۔

ماننے آپ سبھا مہودے، ہندستان میں کراہتی ہوئی جنتا کو اگر انصاف دینا ہے، تو جو قرض کا انتظام کیا جا رہا ہے ایف ڈی آئی کے ذریعہ، ٹنکل کے ذریعہ، پیٹینٹ کے ذریعہ، کھلی بازار ویوسٹھا کے ذریعہ، وہ اچھا نہیں ہے۔ یہ سودیشی منچ کی خواہش نہیں ہے۔ ماننے گرہ منتری جی یہاں پر بیٹھے ہیں، وہ بہت بدھمان ہیں، میں ان کو یہاں پر روز سنتا ہوں، لیکن سودیشی منچ کی منشا اور بھاؤنا وہ نہیں ہے۔ جو لوگ آنے والے ہیں، وہ ماں کے گریہ میں پلنے والے بچے کو بھی قرض دار بنادیں گے۔ میرے نیتا ڈاکٹر لوہیا نے 1947 میں ملک کی

آزادی کے بعد کہا تھا کہ آپ نویش واد، آرتھک پل پر سوار ہو کر آئے گا اور تمہیں آرتھک غلامی میں جکڑ لیگا۔ اس آرتھک غلامی کے ساٹھ سال بعد جکڑ رہا ہے، اس لئے میں کہتا ہوں کہ ہندستان کا سب سے بڑا بھوشنے ڈاکٹر لوہیا تھے۔ میں کہنا چاہتا ہوں کہ اس بل کا ہندستان کے اس کراہتے ہوئے آدمی سے تعلق ہے، جس کی حصہ داری کی ہونجی سوئیز بینک میں جمع تھی اور اب جسے خالی کر دیا گیا۔

ماننے آپ سبھا ادھیکش مہودے، اگر سوئیز بینک تک ہمارا دھن پہنچا، تو وہ اس لئے پہنچا کہ ہمارے قانون کمزور تھے۔ ورنہ اس کو ہندستان کی سرحد پار کرتے وقت، ایسا جوان گرہ راجیہ منتری ہوتا اور ایک مضبوط ٹنڈا ہوتا، تو وہ سوئیز تک نہیں پہنچ سکتا تھا۔ اگر ہندوستان کا کالا دھن سوئیز بینک تک پہنچ گیا، تو ان ساری سرکاروں کی بھی جواب دہی بنتی ہے، جن کے زمانے میں وہ دھن سوئیز تک پہنچا۔ یہ بل صرف بل نہیں ہے، یہ سوشل ریولوشن ہے، اس لئے میں بولنے کے لئے کھڑا ہوا ہوں۔ بات یہ ہے کہ ہندستان میں چوبیس گھنٹے محنت کرنے والا کسان، جو موسم سے لڑتا ہے، جو ماں کے گریہ سے گورا پیدا ہوتا ہے اور کالا ہوجاتا ہے، اس کی بیٹی گوری پیدا ہوتی ہے اور کالی ہوجاتی ہے۔ وہ کسان، وہ مظلوم شخص جو پورے دن محنت کرتا ہے اور راج کو تھک کر سوجاتا ہے اس کے لئے ایک شاعر نے کہا ہے ۔

سوجاتے ہیں فٹ پاتھ پر اخبار بچھا کے

کہ مزدور کبھی نیند کی گولی نہیں کھاتے

وہ کتنا تھک جاتا ہے، اس کی زندگی کون سنوارے گا؟ سرکار میں بیٹھے ہوئے لوگوں، ہو سکتا ہے کہ آج آپ کو میری بات ایسی لگتی ہو کہ نہ ہونے والی بات ہے، لیکن آپ کی منشا اتنی ہی پاک ہونی چاہئے کہ وہ 43 کروڑ لوگ، جو 28

روپے میں روز اپنا پیٹ بھرتے ہیں اور ایک دولتمند آدمی ایک جانور یا کتے کو دن میں اتنے روپے کا دودھ بلا دیتا ہے۔ مائٹے منتری جی، جانور سے بھی کمزور زندگی گزارنے والوں کو سکشم بنانے کے لئے ہی یہ قانون ایک ہتھیار ہے۔ اگر اس کراہتے ہونے ہندوستانی پر آپ نے چھتری لگانے کے بارے میں نہیں سوچا، جس نے ہندوستان کی آزادی میں اپنے آپ کو فنا کیا ہے، تو پھر یکساں سول کوڈ بھی بیکار ہے، پھر مسجد بھی بیکار ہے اور مندر بھی بیکار ہے۔ یوں کہتا ہے ندا فاضلی۔

گھر سے مسجد بہت دور، چلو یوں کر لیں

کسی روئے ہوئے بجے کو ہنسایا جائے

یوں کہتا ہے ندا فاضلی۔

بچہ بولا دیکھ کر مسجد عالیشان

اللہ تیرے ایک تو اتنا بڑا مکال

اندر مندر میں چڑھے گھی، پوڑی، مشٹھان

مندر کے باہر کھڑا ایشور مانگے دان

ایشور دان کیوں مانگ رہا ہے؟ اس ملک میں اس کی حصہ داری ہے، اس ملک کا وہ اصلی حصہ دار ہے۔ وہ ہم فقیروں کو اپنے ورثے سے بادشاہ بناتا ہے۔ اس کے بعد بھی وہ دو وقت کے کھانے سے محروم ہے۔ وہ اس لئے محروم ہے کہ اس بل میں جن لوگوں کو پکڑنے کی کوشش کی گئی ہے، جنہیں صرف دو سال کی سزا ہے اور ان کی سمپتی بچ جاتی ہے، وہ لوگ اس کو لوٹ کر لے جاتے ہیں۔ میں یہاں کسی ایک چٹ فنڈ کا نام نہیں لینا چاہتا، ہندوستان کی 11 ہزار ایسی چٹ فنڈ نکالیں گی، جو ہم پیسے غریبوں کو لوٹ کر لے گئی۔ گھر آئے، گھنٹی بجانی، ہم نہیں تھے، ہماری ان پڑھ بیوی تھی، ہماری بیٹی تھی۔ اس سے کہا سو کے ایک

ہزار ملیں گے، ایک ہزار کے پانچ ہزار ملیں گے۔ اسے لگا کہ میرے گھر کی چھت ڈل جائے گی اور اس نے دے دئے۔ اس میں اس کا سب کچھ چلا گیا۔ مائٹے گرہ منتری جی، انہیں کیسے پکڑو گے؟

مائٹے اپ سبھا ادھیکش مہودے، اگر دیش کی غریب عوام کو یہ پتہ لگ جائے کہ چھل-کپٹ کر کے لانے والی سمپٹی میں صرف دو سال کی سزا ہے، تو ہندوستان کے کروڑوں لوگ، جنہیں اس قانون کا پتہ نہیں ہے، اپنے آپ کو دو سال کے لئے جیل میں بند کر لیں گے اور اپنے بچوں کا پیٹ بھریں دیں گے، ہندوستان اتنی غریبی سے جو جھ رہا ہے۔ اس دیش میں ایک طبقہ تو ایسا ہے، جس کے کتے کے گلے میں سونے کی چین ہے اور ایک طبقہ ایسا ہے، جس کی بیٹی کے ہاتھ میں لوہے کی انگوٹھی بھی نہیں ہے۔ آج اسمانتا کی کھائی بہت بڑی ہے۔ مائٹے گرہ منتری جی، آرتھک اسمانتا کی کھائی اگر اور بڑھ جائے گی، تو آتھک-واد، ماوواد، نکسلواد، یہ تمام واد آرتھک اسمانتا کی وجہ سے ہیں۔ اگر سارے وعدوں کو کنٹرول کرنا ہے، تو نہ مندر بنانے سے کنٹرول ہوگا، نہ مسجد بنانے سے کنٹرول ہوگا، نہ تاج محل کو مقبرے اور مندر میں تبدیل کرنے سے ہوگا۔ نہ پکساں سول کوڈ سے کنٹرول ہوگا، اگر ہوگا تو آرتھک اسمانتا کی کھائی کو پاٹ دینے سے ہوگا۔۔۔(مداخلت)۔۔۔

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN):

Okay; the time is over.

چودھری منور سلیم : آج آرتھک اسمانتا کی کھائی کو پاٹنے کے لئے ان دولتمندوں کے گریبانوں پر ہاتھ جانا چاہئے، جن دولتمندوں نے غریب کی پونجی لوٹ کر اپنے آپ کو دولتمند بنا لیا ہے اور اتنی بڑی کھائی پاٹ دی ہے کہ اگر وہ غریب ان

کے سر کو دیکھتا ہے، ان کی بلٹنگس کو دیکھتا ہے تو اس کے سر کی ٹوپی گر جاتی ہے۔ میں چاہوں گا کہ یہ قانون انہیں پکڑ لائے۔

مائنے اپ سبھا ادھیکشن جی، مائنے شری بال گوپال جی کے درد کے لئے یہ کہہ سکتا ہوں کہ انہوں نے یہ کہنا چاہا ہے کہ

میں چاہتا ہوں کہ نظام قوم بدل ڈالوں

مگر یہ بات فقط میرے بس کی بات نہیں ہے

اتھو، بڑھو، میرے دنیا کے عام انسانوں

یہ سب کی بات ہے، کوئی چارلس کی بات نہیں۔۔۔ (مداخلت)۔

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN):

Okay; the time is over.

چودھری منور سلیم : میرے خیال سے پانچ بج گئے ہیں، آپ مجھے اشارہ کر رہے ہیں، ورنہ میرا بولنے کا من تھا۔ آج گرہ راجیہ منتری جی بھی چھٹی پر تھے، میرا من تھا کہ میں اپنے من کے سارے بھپھولے پھوڑ لیتا۔ میں اپنے آپ کو یہیں ورام دیتا ہوں اور میری دعا ہے کہ یہ بل کٹینیو رہے، پاس ہو۔

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN):

Okay, thank you, Time is over.

چودھری منور سلیم : میں آپ سے یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ اس بل میں آخری آدمی کا جو درد ہے، اس کو مائنے گرہ منتری جی آپ کے مادھیم ے سمجھ سکیں۔ مجھے لگتا ہے کہ یہ ہندوستان کے کروڑوں چوروں کو پکڑاؤں گے جس سے کروڑوں غریب، مظلوم اور مزدوروں کی تقدیر سنور جائے گی۔ آپ کا بہت شکریہ کہ آپ نے مجھے بولنے کا موقع دیا، ہندوستان زندہ باد۔ (ختم شد)

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN) : Okay, thank you. Now, Shri Mohd. Ali Khan.

श्री मोहम्मद अली खान (आन्ध्र प्रदेश) : उपसभाध्यक्ष महोदय, आपका बहुत-बहुत शुक्रिया कि आप मुझे "इंडियन पीनल कोड बिल", जिसको श्री बालगोपाल जी ने रखा है, पर बोलने का मौका दे रहे हैं। आज वाकई यह बिल इस हाउस के सामने है। मुमलिकते वजीरे दाखिला, एक नौजवान हैं और हमें ऐसी उम्मीद है कि आज की ज़रूरियात को देखते हुए इस बिल की तार्ईद होगी और इस पीनल कोड में changes के लिए मरकजी वरीरे दाखिला पहल करेंगे। मैं भाई सलीम साहब को सुन रहा था, यह पीनल कोड सिर्फ एक कानून की हद तक नहीं, बल्कि इस देश की उस गरीब अवाम की, इस देश के हर तबके की यह उम्मीद है कि हमारी जो नस्लें काम करती हैं, हमारे मां-बाप जो काम करते हैं, जिससे यह उम्मीदें लगाए बैठे हैं कि इस पैसे को अच्छे ढंग से अपने लिए, अपने मुल्क के लिए, अपनी रियासत के लिए, अपने मंडल के लिए काम करें। --(व्यवधान)--

† شری محمد علی خان (آندھراپردیش) : آپ سبھاادھیکش مہودے، آپ کا بہت بہت شکریہ کہ آپ نے مجھے "انڈیان پینل کوڈ بل"، جس کو شری بالاگوپال جی نے رکھا ہے، پر بولنے کا موقع دے رہے ہیں۔ آج واقعی یہ بل اس ہاؤس کے سامنے ہے۔ مملکت وزیرداخلہ ایک نوجوان ہیں اور ہمیں ایسی امید ہے کہ آج کی ضروریات کو دیکھتے ہوئے اس بل کی تائید ہوگی اور اس پینل کوڈ میں تبدیلیوں کے لئے مرکزی وزیرداخلہ پہل کریں گے۔ میں بھائی سلیم صاحب کو سن رہا تھا، یہ پینل کوڈ صرف ایک قانون کی حد تک نہیں، بلکہ اس دیش کی اس غریب عوام کی، اس دیش کے ہر طبقے کی یہ امید ہے کہ ہماری جو نسلیں کام کرتی ہیں، ہمارے ماں باپ جو کام کرتے ہیں، جس سے یہ امیدیں لگاتے بیٹھے ہیں کہ ہم اس پیسے کو اچھے ڈھنگ سے اپنے لئے، اپنے ملک کے لئے، اپنی ریاست کے لئے، اپنے منڈل کے لئے کام کریں۔ --(مداخلت)--

[ختم شد]

THE VICE-CHAIRMAN (DR. E.M. SUDARSANA NATCHIAPPAN): Mr. Khan, you can continue your speech in the next sitting, on next listed day. As the time for the Private Members' Bill is over, we take up the admitted Special Mentions listed for today. Shri Majeed Mem on.